

СУЧАСНИЙ СТАН КРЕДИТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

*В. Галанець, д. е. н., М. Назар, аспірант
Львівський національний аграрний університет*

Постановка проблеми. Сільське господарство було і залишається однією з найважливіших галузей економіки України, яка гарантує продовольчу безпеку й стабільний розвиток. Для його ефективного функціонування потрібне своєчасне і стабільне забезпечення фінансовими ресурсами, які змогли б задовольнити потреби в обігових коштах, були б використані для купівлі та оновлення основних засобів, впровадження інноваційних технологій. Усе це спонукає сільськогосподарські підприємства шукати шляхи фінансового забезпечення, вирішальну роль у якому відіграє кредитування [1].

Із розвитком ринкових відносин зростає залежність функціонування суб'єктів підприємницької діяльності від кредитної системи. Це породжує проблему оцінки стану кредитування сільськогосподарських підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наукових колах питаннями сільськогосподарського кредитування займалися та продовжують займатися відомі економісти-аграрники, зокрема М.В. Алексійчук, О.Є. Гудзь, М.Я. Дем'яненко, М.Й. Малік, В.І. Міщенко, О.О. Непочатенко, М.І. Савлук, А.В. Сомик, П.А. Стецюк, М.Г. Чумаченко та ін.

Незважаючи на їхній вагомий внесок у теоретичні, методичні, практичні розробки щодо проблем кредитування сільськогосподарських підприємств, сьогодення вимагає пошуку нових варіантів кредитування їх діяльності та якісного вдосконалення механізму останнього.

Постановка завдання. Метою нашого дослідження є аналіз сучасного стану кредитування сільськогосподарських підприємств України та розробка пропозицій щодо його покращання.

Виклад основного матеріалу. Сільське господарство є кредитомісткою галуззю, її нормальне функціонування без кредитних ресурсів у сучасних умовах неможливе. Це зумовлено певними чинниками: нестачею вільних фінансових ресурсів, високою капіталомісткістю і порівняно низькою фондвіддачею, сезонністю виробництва, значною тривалістю виробничого циклу, залежністю від природно-кліматичних умов [2].

Аналіз процесу кредитування останніми роками свідчить про стабілізацію в наданні кредитів сільськогосподарським підприємствам (рис.1).

Зокрема протягом 2009–2013 рр. мало місце зростання обсягів кредитування сільськогосподарського виробництва. Основним джерелом такого зростання є короткострокові кредити (до 1 року), які зросли на 13584 млн грн у 2013 р. порівняно з 2009 роком.

Слід зазначити, що комерційні банки надають сільськогосподарським підприємствам зазвичай короткострокові кредити, хоча останнім часом збіль-

шується й частка середньо- і довгострокових кредитів. При цьому відзначається позитивна тенденція зростання обсягів довгострокового кредитування, що дає змогу оновити й модернізувати виробничо-технічну базу сільського господарства.

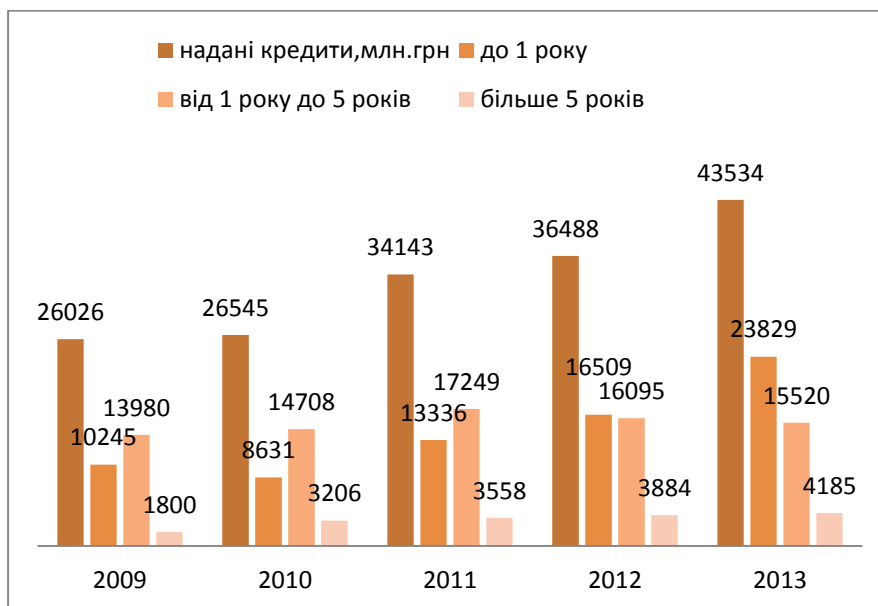

Рис. 1. Динаміка кредитування сільськогосподарського виробництва України у 2009–2013 рр. [5].

Незважаючи на ці позитивні тенденції, в розрізі кредитування за економічними видами діяльності кредити, надані сільськогосподарським підприємствам, займають незначну частку (рис. 2).

Досвід банківського кредитування свідчить, що збитковість сільського господарства, відсутність ліквідної застави, висока ймовірність неповернення кредитів і недосконалість законодавчих механізмів робить галузь непривабливою для банків. Досвід багатьох країн світу показує, що створення кредитного ринку для сільськогосподарських підприємств є непростим і багатовимірним завданням. Воно полягає у вирішенні низки проблем у різних сферах. Кредитні ресурси мають отримувати ті підприємства, які зможуть довести, що вони в змозі прибутково вести свою діяльність, можуть і мають бажання повернути кредит. Тому необхідна наявність кредито- і платоспроможних позичальників.

У зв'язку з цим виникає замкнуте коло – відсутність фінансових ресурсів є причиною низької ефективності сільськогосподарського виробництва, що у свою чергу призводить до неможливості їх кредитування [4].

Сільськогосподарським підприємствам порівняно з підприємствами інших галузей важче отримати доступ до кредитів через обмежену кількість об'єктів, які можуть слугувати заставою, та обмеженість кредитних ресурсів банківських установ [3].

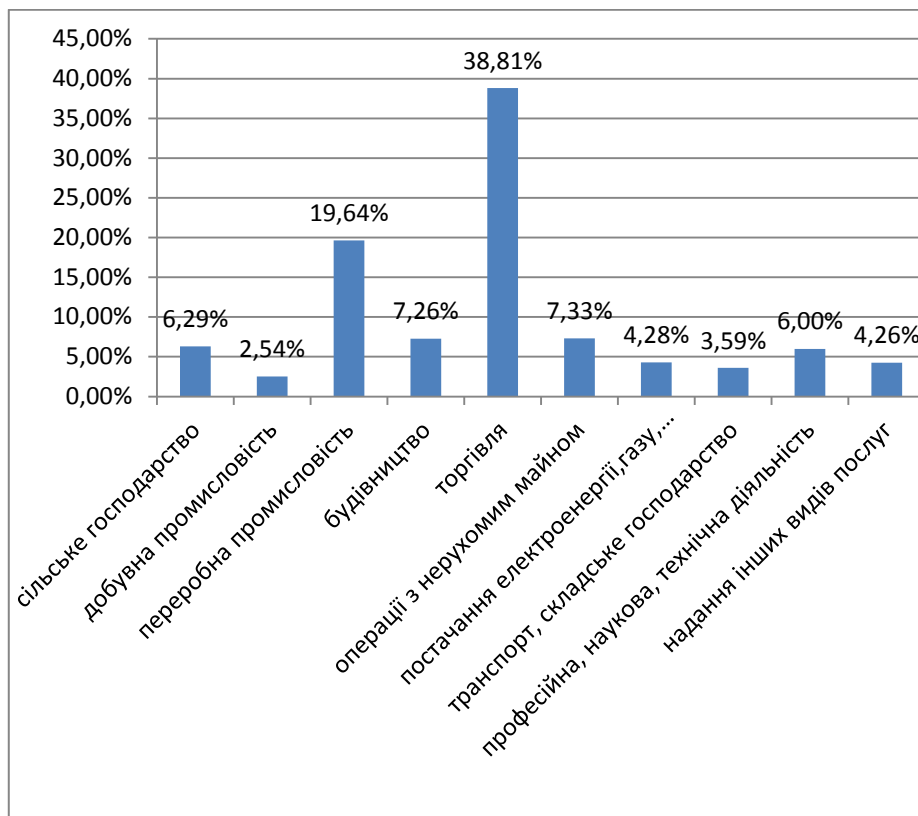

Рис. 2. Кредити, надані комерційними банками України, за видами економічної діяльності станом на кінець грудня 2013 р. [5].

На нашу думку, розвиток кредитних відносин вимагає від сільськогосподарських підприємств створення механізмів, що спрямовуватимуться на зниження ризику фінансових втрат, своєчасність виконання ними своїх фінансових зобов'язань, добросовісність поведінки в середині кредитного ринку.

Ми переконані, що сільськогосподарським підприємствам для того, щоб мати змогу отримати кредит, дуже важливо підняти свій власний виробничий потенціал. Керівництво підприємств має показати, що воно в змозі провести необхідні зміни у внутрішній організаційній структурі. Нова організаційна структура повинна будуватися за горизонтальним принципом і ґрунтуватися на високому ступені власної відповідальності кожного зі співробітників. До того, як підприємство стануть вважати кредитоспроможним, воно мусить вирішити низку внутрішніх проблем, подолання яких змусило б працювати раціональніше, відповідно вплинувши на його рентабельність, що дало б змогу ефективніше залучати і використовувати кредитні ресурси.

Держава не повинна стояти осторонь у вирішенні таких важливих питань. На нашу думку, її підтримка має спрямовуватися на формування нових фінансових відносин між сільськогосподарськими підприємствами, здійснення прогресивних форм кредитної підтримки забезпечення діяльності сільськогосподарських

підприємств з урахуванням світового досвіду, забезпечення законодавчого регулювання зазначених процесів.

Висновки. Для подальшого розвитку сільському господарству необхідне відповідне фінансове забезпечення, в тому числі й кредитне. Збільшення кредитування сільськогосподарських підприємств можливе завдяки поєднанню фінансових інтересів усіх учасників кредитного процесу – самих підприємств, держави і банків. Дуже важливим є урізноманітнення методів і форм формування кредитних ресурсів, впровадження механізму реалізації державної підтримки аграріїв. У формуванні ефективного кредитного ринку для сільськогосподарських товаровиробників важливе місце посідає розвиток небанківського кредитування за рахунок створення і функціонування кредитних сільськогосподарських кооперативів, аграрних кредитних спілок. Подальші дослідження кредитування сільськогосподарських підприємств можна спрямувати на обґрунтування напрямів інноваційного кредитування, поліпшення внутрішнього кредитного менеджменту на самих підприємствах.

Бібліографічний список

1. Аранчій В. І. Кредит у системі фінансового забезпечення інвестиційного розвитку аграрних підприємств / В. І. Аранчій, О. П. Зоря, І. І. Петренко // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2011. – № 4. – С. 120–124.
2. Воронкова А. А. Проблеми банківського кредитування сільськогосподарських товаровиробників в Україні / А. А. Воронкова, Л. В. Куцина // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2008. – № 2 (5). – С. 33–37.
3. Калашнікова Т. В. Стан і тенденції розвитку кредитного забезпечення аграрної галузі України / Т. В. Калашнікова // Фінанси України. – 2010. – № 10. – С. 29–37.
4. Кушнір І. В. Фінансово-кредитне забезпечення розвитку аграрного сектору економіки України : монографія. / І. В. Кушнір. – Миколаїв, 2011. – 122 с.
5. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/>.

Галанець В., Назар М. Сучасний стан кредитування сільськогосподарських підприємств України

Проаналізовано сучасний стан кредитування сільськогосподарських підприємств України. Значну увагу приділено проблемам розвитку кредитування. Висвітлено особливості й необхідність кредитування сільськогосподарських підприємств. Визначено шляхи покращання кредитування сільськогосподарських підприємств.

Ключові слова: кредит, кредитування сільськогосподарських підприємств, державна підтримка, внутрішня організаційна структура.

Halanets V., Nazar M. The current state of lending to agricultural enterprises in Ukraine

The article analyzes the current state of lending to agricultural enterprises in Ukraine. Special attention is paid to the problems of financing. Specific features and the need for lending to agricultural enterprises. Ways to improve lending to agricultural enterprises.

Key words: credit, lending to agricultural enterprises, government support, internal organizational structure.

Галанец В., Назар М. Современное состояние кредитования сельскохозяйственных предприятий Украины

Проведен анализ современного состояния кредитования сельскохозяйственных предприятий Украины. Значительное внимание уделено проблемам развития кредитования. Показаны особенности и необходимость кредитования сельскохозяйственных предприятий. Определены пути улучшения кредитования сельскохозяйственных предприятий.

Ключевые слова: кредит, кредитование сельскохозяйственных предприятий, государственная поддержка, внутренняя организационная структура.